OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Lainsäädäntöneuvos Virpi Koivu

23.5.2025

Lakivaliokunta 27.5.2025; HE 43/2025 vp

Lakivaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä vastineen valiokunnan vastaanottamissa asiantuntijalausunnoissa esitetyistä huomioista. Valiokunnalle lausunnon ovat antaneet Finanssiala, Finanssivalvonta, Suomen Kiinteistöliitto, Kuluttajaliitto, Takuusäätiö, tietosuojavaltuutetun toimisto, Ulosottolaitos, Verohallinnon Tulorekisteriyksikkö ja valtiovarainministeriö sekä professori Tuula Linna.

Asiantuntijalausunnoissa kannatetaan laajalti hallituksen esityksessä ehdotettuja lainmuutoksia, jotka koskevat taloyhtiölainojen osakaskohtaisia luottovastuita koskevien tietojen siirtämistä huoneistotietojärjestelmästä positiiviseen luottotietorekisteriin. Myös luonnollisen henkilön tunnistamisvelvollisuutta koskeva ehdotus saa tukea lausunnoissa. Muutamassa lausunnossa (Finanssialan lausunto, johon Elinkeinoelämän Keskusliitto yhtyy, sekä Kiinteistöliiton, tietosuojavaltuutetun toimiston, Verohallinnon Tulorekisteriyksikön ja professori Linnan lausunnot) esitetään yksittäisiä ehdotuksia, joita oikeusministeriö kommentoi tarkemmin jäljempänä.

Taloyhtiölainojen osakaskohtaiset luottovastuut

Finanssiala ehdottaa, että luottotietorekisteriotteella luovutettaisiin luotonantajille myös niiden yhtiöiden tunnistetiedot, joiden lainaosuuksia luotonhakijan vastuulla on. Jos tunnistetietojen luovuttamista ei mahdollisteta nyt, olisi asiaa tarkasteltava uudelleen, mikäli luotonantajille luottotietoraportilla luovutettavia tietoja tulevaisuudessa eriytetään esimerkiksi haettavan luoton käyttötarkoituksen mukaisesti.

Oikeusministeriö katsoo, että hallituksen esityksen mukaisessa linjauksessa siitä, että luottotietoraportilla näkyvät tiedot eivät sisällä taloyhtiöiden Y-tunnuksia, on syytä pitäytyä. **Tietosuojavaltuutetun toimisto** pitää ratkaisua lausunnossaan hyvänä, huomioiden rekisterin käyttötarkoituksen ja yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisen tietojen minimointiperiaatteen. Tietosuojavaltuutetun näkemykset on myös otettu huomioon hallituksen esityksen valmistelun aikana. Kuten hallituksen esityksestä ilmenee, tällä linjauksella suojataan ylimääräisiä tietoja erityisesti niissä tilanteissa, joissa luottotietoraportin tiedot voisivat päätyä taholle, joka ei ole niihin oikeutettu. Positiivisen luottotietorekisterin tietosisällön yksityiskohdissa on pyritty varmistamaan tasapaino yksityiselämän suojan ja luotonantajien tarpeiden välillä, huomioiden rekisterin ensisijaisen käyttötarkoituksen. Tiedolla siitä, miltä osin luottotietoraportilta ilmenevät osakeryhmät liittyvät samaan taloyhtiöön, ei olisi merkitystä kaikissa luotonmyöntötilanteissa. Tilanteissa, joissa tiedolla olisi merkitystä, jouduttaneen joka tapauksessa selvittämään laajemmin luotonhakijan luottokelpoisuuden arvioinnin tueksi tietoja ja tekemään osin manuaalista työtä. Rekisterin tarkoitus ei ole tarjota näihin tilanteisiin tyhjentäviä tietoja, eikä myöskään tarjota tietoa taloyhtiöistä tai niiden ottamista lainoista, eikä yksittäisen taloyhtiön lainoihin liittyvistä riskeistä.

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Meritullinkatu 10 00170 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

Luottotietoraportilla on tarkoitus luovuttaa luotonantajille osakaskohtaisia luottovastuita koskevia tietoja vain siltä osin kuin niitä pidetään välttämättöminä luonnollisen henkilön luottokelpoisuuden arviointia varten. Muilta osin luotonantaja voi esimerkiksi pyytää lisätietoja luotonhakijalta itseltään. On myös hyvä huomioida, että luottotietoraportilla luovutetaan pääosin numerotietoa, eivätkä luotonantajat saa esimerkiksi luoton myöntäneen luotonantajan yksilöintitietoja. Lisäksi esimerkiksi myönnetyn luoton käyttötarkoitus ilmaistaan yleisellä tasolla.

Kiinteistöliiton lausunnossa todetaan, että huoneistotietojärjestelmästä on mahdollista siirtää vain sinne tallennettuja tietoja. Lausunnossa kiinnitetään huomiota huoneistotietojärjestelmästä annetun lain 13 a §:n käsitteellisiin eroihin suhteessa asunto-osakeyhtiölaissa käytettyihin termeihin. Lausunnon mukaan 13 a §:n mukaan yhtiötä ja hallintakohteita koskevana taloudellisena tietona ei kyseisen pykälän sisältämän jaottelun mukaan tallenneta yhtiön peruskorjausta varten nostaman luoton tietoja. Kiinteistöliitto kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että huoneistotietojärjestelmään tallennetaan myös muita vastikkeita kuin pääomavastikkeita koskevia tietoja. Se esittää harkittavaksi muutosta siten, että huoneistotietojärjestelmään tallennettaisiin vastikkeiden osalta vain pääomavastikkeet eli se tietosisältö, joka positiivisessa luottotietorekisterissä tarvitaan.

Professori Linna kiinnittää toisaalta huomiota siihen, että esityksessä viitataan yksityishenkilön velkajärjestelyyn, joka on negatiivinen luottotieto eli maksuhäiriötieto. Lausunnon mukaan tästä herää kysymys, onko sillä merkitystä, saako velallinen maksuohjelman mukaan säilyttää asuntonsa ja/tai onko velallisen osuuteen taloyhtiölainasta kohdistettu velkajärjestelytoimi, kuten velan pääoman alentaminen.

Oikeusministeriö toteaa aluksi, että velkajärjestelyihin liittyvällä maininnalla ei ole suoraa yhteyttä ehdotettuihin säännöksiin, jotka liittyvät taloyhtiölainojen osakaskohtaisiin luottovastuisiin. Esityksellä ehdotetaan ylimääräisenä muutoksena täsmennettäväksi velkajärjestelytietojen säilytysaikasäännöstä sen selventämiseksi, että tieto on poistettava positiivisesta luottotietorekisteristä, kun se on poistettu velkajärjestelyrekisteristä.

Siltä osin kuin on kyse Kiinteistöliiton esiin nostamista kysymyksistä, oikeusministeriö kiinnittää huomiota aluksi siihen, että huoneistotietojärjestelmästä annettu laki on maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainsäädäntöä. Huoneistotietojärjestelmästä annetun lain mukaisesti laissa säädetyillä huoneistotietojärjestelmällä ja hallintakohderekisterillä on myös muita käyttötarkoituksia kuin nyt käsiteltävänä olevalla hallituksen esityksellä lisättäväksi ehdotettu tietojen muodostaminen positiivista luottotietorekisteriä varten.

Kiinteistöliiton lausunnossa mainittua lain 13 a §:ää ei ehdoteta muutettavaksi nyt käsiteltävänä olevalla hallituksen esityksellä. Oikeusministeriö viittaa lausunnossa esiin nostettujen kysymysten osalta huoneistotietojärjestelmästä annetun lain muuttamista koskevan hallituksen esityksen (HE 168/2022 vp) perusteluihin, joiden mukaan huoneistotietojärjestelmästä annetun lain 13 a §:ssä

> ”säädettäisiin niistä tiedoista, jotka positiivisen luottotietorekisterin ylläpitämiseksi olisi tarpeellista sisällyttää huoneistotietojärjestelmään. Näitä tietoja olisivat yhtiön nostaman luoton kokonaispääoma, luottoa koskevan luottosopimuksen tekopäivämäärä sekä tieto siitä, onko luotto tarkoitettu uudisrakentamista vai yhtiön perusparannusta varten, tieto siitä, onko nostetusta luotoista vastuussa yhtiö (hoitolaina), vai jakautuuko vastuu luotosta osaksi tai kokonaan hallintakohteiden omistajille. Hoitolainoja koskevia tietoja ei olisi tarpeen sisällyttää positiiviseen luottotietojärjestelmään, joten positiivisen luottotietorekisterin ylläpitäjällä ei olisi huoneistotietojärjestelmästä annetussa laissa tarkoitettua oikeutta lainaa koskevien yksityiskohtaisten tietojen saamiseen. Näitä lainoja koskevia tietoja ei siten toimitettaisi huoneistotietojärjestelmästä edelleen. Tiedot on kuitenkin säilytettävä huoneistotietojärjestelmässä, jotta myöhemmin voidaan todentaa, onko tiedot toimitettu huoneistotietojärjestelmästä positiiviseen luottotietorekisteriin yhtiön ilmoituksen

> mukaisesti. Nostettujen yhtiölainojen merkitys toimintamallissa on se, että on mahdollista varmistua kaikkien yhtiön nostamien luottojen käsittelystä ja positiiviseen luottotietorekisteriin menevän tiedon oikeellisuudesta. Yhtiön jatkuvaa ylläpitoa ja hoitoa varten otettavat jatkuvat luotot eivät ole luonteeltaan sellaisia, että luottolaitosten tulisi toimittaa niitä koskevat tiedot huoneistotietojärjestelmään. Ilmoitettaviksi luotoiksi olisi tästä syystä lainkohdassa yksilöity yhtiön uudisrakentamista tai perusparannusta varten ottamat luotot."

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että se, mitä tietoja tarkalleen ottaen huoneistotietojärjestelmästä siirrettäisiin positiiviseen luottotietorekisteriin, täsmennetään kuitenkin positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 13 a §:ssä. Ehdotetun 13 a §:n tarkoituksena on, että positiiviseen luottotietorekisteriin siirretään pykälässä täsmennetyt tiedot osakaskohtaisesta luottovastuusta aina, kun kyse on taloyhtiön ottamasta lainasta, joka jakautuu hallintakohteen omistajille (ts. maksu tapahtuu osakeryhmille kohdistetun pääomavastikkeen muodossa). Tieto siirrettäisiin vain sellaisen osakkaan osalta, joka ei ole maksanut luotto-osuuttaan kokonaan pois, vaan maksaa pääomavastiketta. Sen sijaan hoitolainoja ja hoitovastikkeita koskevia tietoja ei siirrettäisi, vaikka hoitolainan maksuun käytettäisiin osakkailta perittäviä yhtiövastikkeita. Rekisteriin ei myöskään siirrettäisi tietoa taloyhtiölainan käyttötarkoituksesta. Tiedonsiirron kannalta ei siten olisi merkitystä sillä, mitä tarkoitusta varten taloyhtiö on ottanut lainan, vaan ratkaiseva kriteeri olisi mahdollinen pääomavastike.

Professori Linna kiinnittää rekisteristä puuttuvien tietojen osalta siihen, mistä luotonantaja tietää, onko kysymys siitä, että osakaskohtaista taloyhtiölainaa ei ole, vaiko siitä, että osakkeet ovat vielä paperimuodossa ilman sähköistä omistajamerkintää. Kuten hallituksen esityksestä ja **Tulorekisteriyksikön** lausunnosta ilmenee, luotonhakijoiden rekisterimerkintöjen yhdenvertaisuuteen sekä tehokkuuteen vaikuttaisivat jossakin määrin puutteet tietojen kattavuudessa, joihin puolestaan vaikuttaa huoneistotietojärjestelmän osakeryhmien sähköistämisen aikataulu. Tietojen siirtäminen huoneistotietojärjestelmästä koskisi käytännössä vain niitä osakeryhmiä, joihin liittyy sähköinen omistajamerkintä. **Oikeusministeriö** toteaa, että kysymys on oleellinen sääntelyn vaikutusten kannalta. Koska positiivisen luottotietorekisterin tietosisällön laajentaminen mahdollistettaisiin samanaikaisesti, kun tietojen lähdejärjestelmän kehittäminen on käynnissä siirtymäaikoineen, on selvää, että tavoitteisiin ei ole mahdollista päästä täysimääräisesti lyhyellä aikavälillä. Oikeusministeriön näkemyksen mukaan viestintä on tärkeää luotonantajien huomion kiinnittämiseksi siihen, että tiedot eivät kaikilta osin ole vielä rekisterissä, kun uusi tietoryhmä otetaan tuotantoon. Rekisterin laajennuksen toteutus ehdotetussa aikataulussa kuitenkin mahdollistaa sen, että tiedot siirtyvät positiiviseen luottotietorekisteriin sitä mukaa kuin osakekirjoja sähköistetään ja huoneistotietojärjestelmän kattavuus laajenee. Nyt käsiteltävänä olevalla hallituksen esityksellä ei ehdoteta muutoksia huoneistotietojärjestelmään eikä sen kehitysaikatauluun. Oikeusministeriö kiinnittää myös huomiota siihen, että huoneistotietojärjestelmän kehittäminen liittyy EU-rahoitukseen, jonka osalta myös positiivisen luottotietorekisterin laajentaminen on keskeinen toimenpide. Tämä on vaikuttanut hallituksen esityksen valmisteluaikatauluun.

Tietosuojavaltuutetun toimisto ja Verohallinnon tulorekisteriyksikkö kiinnittävät lausunnoissaan huomiota osakaskohtaisia luottovastuita koskevien tietojen päivittymiseen. **Tietosuojavaltuutetun toimisto** pitää rekisterinpitäjän ohjeistusta, johon myös hallituksen esityksessä viitataan, tärkeänä keinona pyrkiä varmistamaan ennakolta se, että luotonantajat tarvittaessa varmistuvat tietojen ajantasaisuudesta.

Tulorekisteriyksikkö puolestaan nostaa esiin osakehuoneiston omistajan vaihtumiseen liittyvän ongelman. Lausunnossa todetaan, että osakehuoneiston omistajan vaihtuessa tiedot poistuvat luovuttajan tiedoista vasta kun luovutuksen saaja on hakenut omistuksensa rekisteröintiä, ja tämä hakemus on käsitelty ja ratkaistu Maanmittauslaitoksessa. Tällä hetkellä hakemusten käsittelyaika on Maanmittauslaitokselta saadun tiedon mukaan keskimäärin kaksi kuukautta vireillepanosta. Lisäksi rekisteröintihakemuksen jättämisessä Maanmittauslaitokselle voi olla viiveitä. Rekisteröidylle tietojen poistumisviiveestä aiheutuvaa riskiä voitaisiin Tulorekisteriyksikön käsityksen mukaan pyrkiä

pienentämään siten, että omistuksen rekisteröintiä koskevan asian tullessa vireille Maanmittauslaitos välittäisi viiveettä positiiviseen luottotietorekisterin ilmoituksen asian vireilletulosta ja tämä ilmoitus rekisteröitäisiin myös positiiviseen luottotietorekisteriin ja luovutettaisiin sieltä edelleen luotonantajille muiden tietojen ohella luottotietoraportilla. Lausunnossa todetaan, että tietojen poistumiseen liittyvällä viiveellä voi olla erityistä merkitystä rekisteröidyn oikeusturvan kannalta, sillä yhtiölainaosuudet rasittavat potentiaalisesti rekisteröidyn luottokelpoisuutta niin kauan kuin ne näkyvät positiivisessa luottotietorekisterissä.

Professori Linna kiinnittää huomiota hallituksen esityksen perustelulausumaan (HE 43/2025 vp s. 30), jonka mukaan siinä tapauksessa, että luottovastuun määrää koskeva tieto ei olisi ajantasainen, päivitysajankohtaa koskeva tieto kuitenkin mahdollistaa sen, että luotonantaja tarvittaessa varmistaa ajantasaisen luottovastuun määrän luotonhakijalta tai velalliselta. Hyvän luottotietotavan noudattamiseksi luotonantajan olisi perustelujen mukaan myös syytä huolehtia siitä. Professori Linnan mukaan herää kysymys, tulisiko tämä tarkistamisvelvollisuus säätää laissa esimerkiksi silloin, kun osakeryhmää koskeva velkaosuuspäivitys on yli kolme kuukautta vanha.

Oikeusministeriö toteaa, että Tulorekisteriyksikön lausunnossa esiin nostettuun viiveitä koskevaan kysymykseen on kiinnitetty valmistelun aikana huomiota, ja se nousi esiin myös lausuntokierroksella. Oikeusministeriö yhtyy yksikön näkemykseen viiveen merkityksestä rekisteröidyn luonnollisen henkilön kannalta esimerkiksi sellaisessa tilanteessa, jossa hänen olisi tarpeen hakea henkilökohtaista luottoa, eivätkä asunto-osakkeiden myymisen myötä poistuvat luottovastuut vielä olisi tulleet poistetuiksi positiivisesta luottotietorekisteristä. Toisaalta tärkeää on myös huomioida se, että positiivisesta luottotietorekisteristä ei luovuteta tietoja luotonantajille muutoin kuin siinä tilanteessa, että luonnollinen henkilö hakee uutta luottoa tai olemassa olevan luottosopimuksen ehtojen muutosta. Oikeusministeriön käsityksen mukaan Tulorekisteriyksikön ehdotus vaatii vielä selvittämistä Tulorekisteriyksikön ja Maanmittauslaitoksen kesken sen tarkentamiseksi, olisiko säännöksiä tarpeen täsmentää ja minkälainen säännöksen täsmentäminen olisi myös teknisesti toimiva. Tämä täsmentynee ennen hallituksen esityksen käsittelyn päättymistä eduskunnassa. Joka tapauksessa on tärkeää, että rekisterinpitäjät tarkastelevat aktiivisesti teknisiä keinoja vähentää viiveiden aiheuttamaa vaikutusta luonnollisten henkilöiden oikeuksiin.

Oikeusministeriö pitää myös professori Linnan esiin nostamaa kysymystä luotonantajia koskevasta tarkistamisvelvollisuudesta keskeisenä. Hyvä luottotietotapa ei ole pelkästään tapaoikeutta, vaan asiasta myös säädetään luottotietolain 5 §:ssä. Lähtökohtaisesti luotonantajien tulisi jo nykyisin toimia professori Linnan tarkoittamalla tavalla yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdan ja luottotietolain 5 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla. Myös kuluttajansuojalain 7 luvun 14 §:n 2 momentista ja 7 a luvun 11 §:n 2 momentista (luoton ehtojen muuttamista koskevissa tilanteissa) ja 7 a luvun 11 §:n 1 momentin viimeisestä virkkeestä seuraa tietojen paikkansapitävyyden varmistamista koskevia velvoitteita. Ottaen huomioon, että asiasta säädetään jo edellä mainituissa säädöksissä, oikeusministeriö ei pidä aiheellisena lisätä positiivisesta luottotietorekisteristä annettuun lakiin vastaavanlaista velvollisuutta yksittäisen tietoryhmän osalta. Edellä mainituista säännöksistä ei seuraa tiettyyn tietojen päivittämisen ajankohtaan kytkettyä kriteeriä sille, milloin tiedot olisi tarkistettava. On myös epäselvää, olisiko tällaisen aikamääreen sisällyttäminen lakiin kuluttajaluottoja koskevien direktiivien täysharmonisointiluonne huomioon ottaen mahdollista. Edelleen oikeusministeriö toteaa, että tietojen paikkansa pitävyyttä koskeva vaatimus liittyy kaikkiin rekisterin tietoryhmiin.

Oikeusministeriö kiinnittää lisäksi huomiota hallituksen esityksessä (s. 15) viitattuun työryhmän mietintöön, joka liittyy uuden kuluttajaluottodirektiivin ja kuluttajaoikeusdirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpanoon. Mietinnössä ehdotetaan kuluttajansuojalain 7 luvun 14 §:n 1 momenttiin lisättäväksi 7 a luvun 11 §:n 1 momenttiin sisältyvää säännöstä vastaava vaatimus tietojen paikkansapitävyyden varmistamisesta. Lisäksi huomionarvoista on, että uuden kuluttajaluottodirektiivin 19(7) artiklan ensimmäisessä virkkeessä mainitaan, että luottosopimusten osalta tietokantojen pitäjillä on oltava käytössään menettelyt, joilla varmistetaan, että niiden tietokantoihin sisältyvät tiedot ovat ajantasaisia ja

paikkansapitäviä. Tämän osalta oikeusministeriön käsityksen mukaan yleisestä tietosuoja-asetuksesta seuraa kuitenkin käytännössä rekisterinpitäjälle sama vaatimus, vaikka asetuksessa ei säädetä tarkemmin siitä, minkälaisia menettelyjä tietojen oikeellisuuden varmistamiseen olisi käytettävä. Tietosuoja-asetuksen vaatimukset koskevat kaikkia tietokantoja, jotka sisältävät henkilötietoja. Huomioiden käynnissä olevan direktiivin täytäntöönpanon, kuluttajan luottokelpoisuuden arviointia koskevien täsmennystarpeiden arviointi nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä ei ole tarkoituksenmukaista.

2. Luotonantajan velvollisuus tunnistaa luonnollinen henkilö

Finanssiala kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että takaajan ja vierasvelkapantin antajan osalta ennen rekisteritietojen hankkimista tapahtuva tunnistaminen edellyttää muutoksia joidenkin luotonantajien luotonmyöntömenettelyihin ja voi väliaikaisesti hidastaa sellaisten luottohakemusten käsittelyä, joissa luoton vakuutena on takaus tai vierasvelkapantti. Tarvittavien muutosten sujuvammaksi toteuttamiseksi luotonmyöntömenettelyihin esitettyjen lakimuutosten voimaantuloajankohdan olisi hyvä olla hieman esitettyä myöhäisempi, esimerkiksi vuoden 2026 alussa.

Oikeusministeriö toteaa, että jo lausuntokierroksella olleen lakiehdotuksen sisältämässä säännöksessä tunnistamisvelvollisuus koski luonnollista henkilöä, ei pelkästään luotonhakijoita. Jatkovalmistelun aikana pelkästään otsikkoa täsmennettiin, jotta otsikko vastasi säännöksen sisältöä. Siten säännöksen sisältö on ollut luotonantajien tiedossa hyvissä ajoin. Mahdollista siirtymäajan tarvetta on tarkoituksenmukaisempaa arvioida mietintövaliokunnassa, kun eduskuntakäsittelyn aikataulu kokonaisuutena on tarkentunut.

3. Muut lausunnoissa esitetyt huomiot

Tietosuojavaltuutetun toimiston lausunnossa tuodaan esiin se, että voimassa olevaa positiivisesta luottotietorekisteristä annettua lakia olisi tietosuojavaltuutetun toimiston käsityksen mukaan tarpeen arvioida uudelleen siltä osin, onko rekisteristä luotonantajille luovutettavia tietosisältöjä tarpeellista rajata tarkoituksenmukaisemmalla tavalla vain välttämättömiin ja tarpeellisiin tietoihin kullekin luotonantajalle.

Oikeusministeriö viittaa aluksi kysymyksen osalta edellä todettuun siitä, että luottotietoraportin sisältämät tiedot ovat pääosin numerotietoa. Myös oikeusministeriön käsityksen mukaan kuitenkaan aivan kaikilla yksityiskohdilla ei välttämättä ole merkitystä esimerkiksi pienimpien kuluttajaluottojen myöntämisen kannalta. Ylivelkaantumisen torjunnan tavoitteiden kannalta on kuitenkin pidetty keskeisenä sitä, että kaikilla luotonantajilla on tarvittaessa, joko laissa säädetyn velvollisuuden vuoksi tai muutoin, mahdollisuus saada kattavat tiedot muiden luotonantajien myöntämistä luotoista siltä osin kuin tiedoilla voi olla merkitystä luottokelpoisuuden ja maksukyvyn arvioinnissa sekä yksittäiseen luotonmyöntötilanteeseen liittyvien riskien kannalta. Vaikka erilaiset asumiseen liittyvät luotot muodostavat selvästi suurimman osan kotitalouksien vastuulla olevista veloista, toinen keskeisimmistä luottojen ryhmistä, joiden kautta suomalaiset velkaantuvat eniten, ovat juuri erilaiset muut kuluttajaluotot. Ennen näkemyksen muodostamista tietosuojavaltuutetun toimiston ehdotuksesta on tärkeää arvioida perusteellisesti mahdolliset vaikutukset luotonmyöntöön sekä se, mikä ehdotuksen suhde olisi edellä mainitun kuluttajaluottodirektiivin vaatimusten kannalta. Siten kysymyksen käsittely ei ole ollut mahdollista nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä.

Oikeusministeriö pitää kuitenkin tärkeänä, että positiivisen luottotietorekisterin jälkiarvioinnin yhteydessä arvioidaan velkaantumiskehityksen ja rekisteröidyn oikeuksien osalta sitä, miltä osin lainvalmistelun yhteydessä arvioituja riskejä on toteutunut rekisterin käytön yhteydessä. Samalla on syytä myös tarvittaessa arvioida erilaisia keinoja henkilötietojen käsittelyyn liittyvien riskien vähentämiseksi. Tässä

yhteydessä on tärkeää ottaa myös huomioon tietosuojavaltuutetun ja ylimpien laillisuusvalvojien näkemykset. Oikeusministeriö toteaa kuitenkin, että tietosuojavaltuutetun ehdotuksella ei ole yhteyttä edellä käsiteltyyn taloyhtiön Y-tunnuksen luovuttamista koskevaan kysymykseen.

Takuusäätiö katsoo, että luottokelpoisuuden arviointiin pitäisi sisältyä positiivisen luottotietorekisteritietojen tarkistamisen ohella myös negatiivisten luottotietojen selvittäminen. Oikeusministeriö toteaa, että kuluttajansuojalain 7 luvun 14 §:n ja 7 a luvun 11 §:n vaatimukset kuluttajan luottokelpoisuuden arvioinnista kattavat myös negatiivisten luottotietojen eli maksuhäiriömerkintöjen tarkistamisen yksityisistä luottotietorekistereistä, joista säädetään luottotietolaissa. Tarkoituksena on, että myös näiden rekisterien tiedot tarkistetaan siinä tapauksessa, että rekistereitä on käytettävissä. Yksityisiä luottotietorekistereitä, jotka sisältävät luonnollisen henkilön maksuhäiriötietoja, on Suomessa tällä hetkellä kaksi.

Finanssiala nostaa esiin tarpeen täsmentää velvollisuutta ilmoittaa yksityishenkilön velkajärjestelyä koskeva tieto rekisteriin. Luoton kuulumista velkajärjestelyn maksuohjelman tai saneerausohjelman piiriin koskevan tiedon ilmoittamisesta säädetään PLTR-lain 13 §:ssä. Pykälässä ei kuitenkaan erikseen säädetä velkajärjestelyä koskevan tiedon ilmoittamisesta tilanteessa, jossa maksuohjelma on päättynyt, mutta yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain mukaista lisäsuoritusvelvollisuutta ei ole vielä vahvistettu.

Oikeusministeriö toteaa, että velkajärjestelyjen osalta lakiehdotukseen sisältyy muutos, jolla täsmennettäisiin velkajärjestelyä koskevan tiedon säilytysaikaa. Sen tarkoituksena on, että velkajärjestelyä koskeva tieto poistetaan positiivisesta luottotietorekisteristä, kun se on poistettu velkajärjestelyrekisteristä tai maksuohjelma on rauennut. Säilytysaikasäännöksen täsmennys myös vastaa rekisterinpitäjän tulkintaa siitä, milloin tieto on poistettava rekisteristä. Finanssialan ehdotus lisäsuoritusten kattamisesta tarkoittaisi sitä, että velkajärjestelyä koskeva tieto näkyisi maksuhäiriötietona toisessa viranomaisen rekisterissä pidempään kuin tiedon lähderekisterissä. Huomioiden hallituksen esityksessä viitatun EU:n tuomioistuimen oikeuskäytännön (s. 34). oikeusministeriö ei pidä tätä tarkoituksenmukaisena. Vaikka tuomio koskee yksityistä luottotietorekisteriä ja yksittäistä maksuhäiriötietojen ryhmää, valmistelun aikana sillä on arvioitu olevan merkitystä myös luottotietojen käsittelyyn tarkoitetun viranomaisen rekisterin kannalta. Oikeusministeriö toteaa lisäksi, että myös yksityisissä luottotietorekistereissä säilytysaika on luottotietolain mukaisesti sidottu tiedon poistamiseen velkajärjestelyrekisteristä tai maksuohjelman raukeamiseen.

Oikeusministeriö toteaa lopuksi, että positiivisen luottotietorekisterin kehittämiseen liittyviä kysymyksiä ja tarpeita voidaan tarkastella esimerkiksi lain jälkiarvioinnin yhteydessä. Tarkasteltavia kysymyksiä eivät ole kuitenkaan pelkästään mahdolliset luotonantajien tarpeet, vaan myös esimerkiksi tietosuojavaltuutetun ja valtioneuvoston oikeuskanslerin laillisuusvalvonnassa esiin nousseet kysymykset. Huomioiden rekisterin yhteydessä tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn liittyvät riskit, ja EU:n tuomioistuimen täsmentyneen oikeuskäytännön, yksityiselämän suojan, kuluttajansuojan ja ylivelkaantumisen torjunnan näkökohtia on tärkeää punnita huolella. Oikeusministeriö on aikaistanut eräiltä osin lain jälkiarviointia siten, että uuden rekisterin vaikutuksia ainakin velallisten asemaan ja rekisteröidyn oikeuksien toteutumiseen tarkastellaan jo luottotietolain muutosten jälkiarvioinnin yhteydessä. Tässä yhteydessä kuitenkin keskitytään kiireellisiin kysymyksiin, huomioiden hankkeen varsinaisen tarkoituksen arvioida luottotietolakia.